

ПРОЗОРІСТЬ ВІДНОСИН ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

УДК 341.238:338.22(477)

Плутенко К. С.
студент 1 року ОС магістр
факультету КіМБ
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Досить часто факти виявлення низького рівня прозорості ділових відносин спостерігаються в різних сферах: освіта, політика, підприємництво тощо. Сфера підприємницької діяльності в економіці країни займає досить важливу роль, тому прояви порушення відкритості у відносинах в цьому напрямку економічної діяльності знижують ефективність державної влади та конкурентоспроможність економіки країни загалом. Саме тому дана тема є дуже актуальною. Метою роботи є визначення проблем та напрямів підвищення прозорості відносин як фактору розвитку підприємницької діяльності в Україні.

На прозорість економічних відносин безпосередньо впливає корупція, яка згідно Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» визначається як використання особою наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки (пропозиції), а також як вигоди для себе чи інших осіб, або відповідно обіцянка (пропозиція) чи надання неправомірної вигоди такій особі, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей [1, ст.1].

Тому важливою проблемою є регулювання дій працівників (службовців) і відповідність їх законодавству та кінцевому результату діяльності підприємства, а також контроль за дотриманням законодавства, запобігання вчиненню корупційних правопорушень, тобто умисних діянь, що містять ознаки корупції, вчинені особою [1, ч. 1, ст. 4],

за які законом встановлено кримінальну, адміністративну, цивільно-правову та дисциплінарну відповідальність [1, ст.1].

Низький рівень відкритості у відносинах заважає повноцінно функціонувати підприємствам, установам, організаціям згідно вимогам законодавства, що в подальшому тягне за собою негативний вплив на окремих громадян, суспільство та державу в цілому. Однією з найпоширеніших є проблема отримання дозвільних документів. Цей процес часто супроводжується значними втратами часу та коштів, які можна скоротити шляхом внесення певних платежів. Така проблема пов'язана з низькою ефективністю регулювання підприємницької діяльності в Україні. Про що свідчить дослідження Світового банку, яке визначає рейтинг країн за ефективністю регулювання ведення підприємницької діяльності. Згідно з рейтингом країн «Ведення бізнесу» [2], Україна, за даними на червень 2016 року, займає 80 місце із 190 можливих.

Як наслідок, у сфері господарської діяльності виникає багато неузгодженостей щодо вимог реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності. Прикладом є відміна свідоцтва про реєстрацію підприємства, замість якого підприємці мали брати витяги або довідки та нести додаткові витрати. Також у зв'язку зі зміною класифікатора, малий та середній бізнес повинні були змінювати коди КВЕДи. Як наслідок, підприємці не можуть вчасно зареєструвати суб'єкт підприємницької діяльності, змінити статутні документи, припинити діяльність та укласти угоду. Для цього необхідно отримати витяг з реєстру, потрапити до реєстратора (як для внесення зміни до Єдиного державного реєстру так і для отримання Витягу з цього ж реєстру). Це ускладнює процес реєстрації та збільшує час, який необхідно витратити, тому суб'єкти змушені знаходити шляхи для спрощення цієї процедури. Дана ситуація є прикладом низького рівня прозорості відносин, які виникають в процесі обслуговування суб'єктів підприємництва, що, як наслідок, стримує розвиток підприємницької діяльності та ускладнює економічну ситуацію в країні в цілому. Тобто, сьогодні створюються штучні бар'єри, які

стимулюють попит на державну послугу та сприяють виникненню у зв'язку з цим додаткових передумов корупційних проявів.

Для усунення такої проблеми та забезпечення відкритого доступу суб'єктів підприємницької діяльності до отримання послуг державних реєстраторів необхідно реалізувати такі перетворення: встановити норми навантаження на одного реєстратора і, на основі цього, визначити їх необхідну чисельність у відповідності до кількості суб'єктів на території; змінити регламентовану штатну чисельність державних реєстраторів; визначити порядок ведення електронної черги до державних реєстраторів – замість діючої поденної впровадити накопичувальну, а також організувати роботу державних реєстраторів з суб'єктами протягом усього робочого дня.

Прикладом країни, що успішно діє в цій сфері є Південна Корея. З 1999 року в місті Сеулі діє програма «OPEN» – система контролю за розглядом заяв громадян чиновниками міської адміністрації. Програма є показником реалізованої політичної волі на боротьбу з корупцією. Вільний доступ до інформації про стан речей виключає необхідність особистих контактів з урядовцями або пропозиції надання їм платежів з метою прискорити завершення процесу ухвалення рішення. Таким чином, програма «OPEN» шляхом виключення особистого спілкування урядовців і громадян, виконує основну свою задачу – попередження корупційних діянь і відновлення довіри громадян до міської адміністрації [4, с. 1].

Низький рівень відкритості відносин залишається притаманним для України явищем, особливо в бізнесі. Прикладом є купівля або оренда землі у місцевих органів влади. Підприємці практично не можуть здійснити зазначені операції на умовах та у терміни, встановлені чинним законодавством. Єдиним шляхом досягнення успіху у цьому відношенні є отримання «політичної підтримки» для їхніх проектів. Дрібні прояви корупційних порушень також широко розповсюджені. Так ускладненою є процедура автоматичного повернення податку на додану вартість, що суперечить чинному законодавству. Іншим прикладом є необхідність проходження іноземними компаніями численних інстанцій та тривалого

періоду очікування дозволів при працевлаштуванні іноземних робітників. Це стимулює вносити платежі для вирішення ускладнень, які виникають.

Таким чином, низький рівень відкритості відносин є серйозною проблемою для розвитку підприємництва в Україні. Окрім руйнівного фактору для підприємців, це є особливо проблематичним тому, що витрати у випадку впливу низької прозорості важко прогнозувати. Забезпечення прозорості діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій і підтримання рейтингу державної служби в суспільстві тісно пов'язано із належним виконанням своїх службових обов'язків з боку керівників, службовців та посадових осіб, а також попередження будь-яких порушень у службовій діяльності.

Отже, головними причинами виникнення проблем пов'язаних з низьким рівнем прозорості в першу чергу є недосконалість законодавства та відсутність всеохоплюючого контролю. Для підвищення цього рівня, хоча б в сфері перетину інтересів держави та підприємницької діяльності, необхідно спростити систему отримання дозволів на здійснення підприємницької діяльності, скоротити кількість ліцензій, пропусків, схвалень, а також підвищити якість контролю за вчиненням корупційних правопорушень. Результативність зазначених пропозицій доведена на прикладі іноземного досвіду та може бути впроваджена в економіці України.

Література

1. Закон України « Про засади запобігання і протидії корупції» від 07.04.2011 року № 3206. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3206-17>

2. Doing Business 2016 Making a difference for entrepreneurs. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://russian.doingbusiness.org/ranking>
Kings

3. Чепелюк В. Досвід зарубіжних країн у боротьбі з корупцією. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uspishnaukraina.com.ua/strategy/69/244.html>

4. Антикорупційний портал. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.acrc.org.ua/>

Автор

К.

С.

Плутенко

Науковий керівник,

К.е.н., викладач

О. В. Іваненко

Опубліковано в авторській редакції